Milka Sormunen
28.11.2022

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

Asiantuntijalausunto asiassa UJ 21/2021 vp – U 34/2016 vp (Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kansainvälistä suojelua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta ja direktiivin 2013/32/EU kumoamisesta (menettelyasetus))

Arvion lähtökohtia

Perustuslakivaliokunnan käsiteltävänä on valtioneuvoston kirjelmä UJ 21/2021 vp – U 34/2016 vp muutetusta ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kansainvälistä suojelua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta ja direktiivin 2013/32/EU kumoamisesta (menettelyasetus). Ehdotuksella muutetaan alkuperäistä vuoden 2016 asetusehdotusta. Asetus olisi suoraan sovellettavaa oikeutta.

Valtioneuvoston kirjelmässä selostetaan, että uudistus keskittyy etenkin rajamenettelyyn. Rajamenettely on kevyempi turvapaikkamenettely, jossa voidaan tutkia unionin ulkorajalla jätetty hakemus, jos hakemus voidaan jättää tutkimatta tai tutkia nopeutetussa menettelyssä. Mahdollisuus ottaa rajamenettely käyttöön sisältyy myös nykyiseen turvapaikkamenettelydirektiiviin (ns. menettelydirektiivi)[1]. Suomessa rajamenettelyä on ehdotettu otettavaksi käyttöön, mutta käsittely on kesken (ks. HE 103/2022 vp - PeVL 44/2022 vp). Menettelyasetusehdotus tekisi rajamenettelystä pakollisen.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt muutettua menettelyasetusehdotusta aiemminkin (PeVL 15/2021 vp) perustuen muutettua menettelyasetusehdotusta käsittelevään kirjelmään UJ 40/2020 vp. Tuolloin valiokunta kiinnitti huomiota etenkin siihen, että ehdotettu puhtaasti tilastollinen sääntely merkitsisi hakijoiden erilaista kohtelua kansalaisuuden tai asuinmaan perusteella. Valiokunta piti välttämättömänä myös riittävistä oikeusturvatakeista huolehtimista ja suhtautui varauksella muutoksenhaun rajaamiseen. Valiokunta piti tärkeänä, että perus- ja ihmisoikeuksien, mukaan luettuna oikeusturvan, turvaaminen kaikissa tilanteissa on välttämätön ehto asetuksen hyväksymiselle.

Valtioneuvoston kirjelmä UJ 21/2021 vp ja siinä esitetyt huomiot mahdollisista ongelmakohdista ovat nähdäkseni pääosin asianmukaisia. On perusteltua yhtyä valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan EU:n turvapaikkajärjestelmän uudistus on kannatettava tavoite ja välttämätöntä turvapaikkajärjestelmän toimivuuden varmistamisen kannalta. Samoin valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, että kaikessa kansallisessa ja EU:n toiminnassa on

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2013/32/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä (uudelleenlaadittu).

kunnioitettava kansainvälisen oikeuden velvoitteita sekä perus- ja ihmisoikeuksia (E 125/2020 vp). On perusteltua yhtyä myös näkemykseen, jonka mukaan rajamenettely ja muut nopeutetut menettelyt ovat osa turvapaikkamenettelyitä, ja niitä tulee tarkastella niiden kriteerien valossa, joita muutenkin sovelletaan turvapaikkamenettelyiden arviointiin.

Valtioneuvoston kirjelmän lähtökohdat – kaikkien hakemusten yksilöllinen tutkiminen, hakijoiden oikeusturvatakeista sekä muista oikeuksista huolehtiminen riittävällä tavalla, haavoittuvassa asemassa olevien hakijoiden oikeuksien ja lapsen edun ja oikeuksien huomioiminen – ovat siis asianmukaisia perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta. Pidän kuitenkin kyseenalaisena, voivatko tavoitteet toteutua käytännössä menettelyasetusehdotuksen valossa. Suomi on valtioneuvoston kirjelmän mukaan pyytänyt OSA-neuvostossa ja työryhmätasolla selvitystä rajamenettelyn oikeudellisista perusteista ja reunaehdoista, mikä on positiivista. Saatu selvitys rajamenettelyn oikeudellisista perusteista ja reunaehdoista on kirjelmän mukaan ollut riittävää. Nähdäkseni menettelyasetusehdotukseen sisältyy kuitenkin joitakin perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta sangen ongelmallisia muutoksia, joihin perustuslakivaliokunnan olisi tärkeää kiinnittää huomiota. Näitä ovat rajamenettelyn pakollisuus, ns. 20 prosentin kriteeri, oikeusturvaan liittyvät ongelmat, liikkumisvapauteen ja vapaudenmenetykseen liittyvät ongelmat, lasten oikeuksiin liittyvät ongelmat sekä haavoittuvassa asemassa olevien tunnistamiseen liittyvät ongelmat.

Rajamenettelyn pakollisuus

Kaikkia ehdotukseen liittyviä perus- ja ihmisoikeusongelmia voimistaa rajamenettelyn pakollisuus. Kansallisen liikkumavaran puute korostaa sitä, että menettelyasetusehdotuksen on oltava sopusoinnussa perustuslain, kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden sekä EU:n perusoikeuskirjan kanssa.

Valtioneuvoston kannan mukaan ”valtioneuvosto voi hyväksyä pakollisen rajamenettelyn periaatteen osana yhteisen turvapaikkajärjestelmän tasapainoista uudistamista. Valtioneuvosto pitää ehdotetun rajamenettelyn lopullisen hyväksymisen edellytyksenä kuitenkin sitä, ettei ehdotettu neuvotteluissa muutu siihen suuntaan, että kansainvälisen suojelun myöntäminen sitä tarvitseville vaarantuu.” Pidän perusteltuna lähtökohtaa, jonka mukaan pakollisen rajamenettelyn hyväksymisen edellytyksenä on se, ettei kansainvälisen suojelun myöntäminen sitä tarvitseville vaarannu. Nähdäkseni ehdotus kuitenkin nykyisellään vaarantaa kansainvälisen suojelun myöntämisen sitä tarvitseville mm. 20 prosentin kriteerin soveltamisen vuoksi.

On myös keskeistä korostaa, että rajamenettelyn pakollisuuden hyväksyttävyys perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta riippuu täysin rajamenettelyn sisällöstä. Rajamenettelyn pakollisuuteen on siksi mahdotonta muodostaa lopullista kantaa ennen kuin rajamenettelyn sisältö on kokonaisuutena tiedossa.

20 prosentin kriteeri

Menettelyasetusehdotuksessa esitetään rajamenettelyn automaattista soveltamista tietyistä maista lähtöisin olevien henkilöiden hakemuksiin. Se, sovelletaanko hakemukseen tavallista menettelyä vai rajamenettelyä, määräytyisi tilastollisesti aiemman päätöskäytännön perusteella. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi sovellettava hakemuksiin rajamenettelyä, jos ”hakijalla on aiemmin ollut vakituinen asuinpaikka sellaisessa kolmannessa maassa, jonka osalta osuus kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevista määrittävän viranomaisen päätöksistä on käytettävissä olevien unionin laajuisten keskimääräisten vuotuisten Eurostatin tietojen mukaan enintään 20 prosenttia, paitsi jos kyseisessä kolmannessa maassa on tapahtunut merkittävä muutos Eurostatin tietojen julkaisemisen jälkeen tai jos hakija kuuluu sellaiseen henkilöryhmään, jonka osalta enintään 20 prosentin osuuden ei voida katsoa edustavan heidän suojelutarpeitaan” (40 artiklan 1 kohdan uusi i alakohta).

20 prosentin kriteeriä tulee arvioida yhdenvertaisuuden ja syrjinnän kiellon (PL 6 §, EU:n perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklat, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 14 artikla) kannalta. Erilainen kohtelu on hyväksyttävää, jos sille on hyväksyttävä peruste ja se on oikeasuhtaista. Nähdäkseni menettelyn automaattinen soveltamisen sitominen numeeriseen, aiemman soveltamiskäytännön perusteella määräytyvään kriteeriin on ristiriidassa syrjinnän kiellon kanssa. Se on omiaan luomaan syrjinnän kiellon kannalta ongelmallisen kierteen, jossa turvapaikan epääminen tietyn maan kansalaisilta tekee epätodennäköisemmäksi turvapaikan myöntämisen maan kansalaisille tulevaisuudessa. Syrjinnän kiellon kannalta ongelmallista on myös se, ettei erilaiselle kohtelulle ole hyväksyttävää perustetta. Nähdäkseni asetusehdotukseen ei sisälly hyväksyttävää perustetta kohdella eri maista lähtöisin olevia henkilöitä eri tavalla. Perustuslakivaliokunta kiinnitti näihin ongelmiin huomiota arvioidessaan menettelyasetusehdotusta (PeVL 15/2021 vp). Ongelmat ovat edelleen läsnä asetusehdotuksessa, minkä vuoksi huomiot olisi syytä painokkaasti toistaa.

Valtioneuvoston kirjelmässä selostetaan, että Suomi on esittänyt neuvotteluissa huolensa rajamenettelyyn ohjautumisesta juuri yhdenvertaisuuden näkökulmasta, tarkemmin siitä näkökulmasta, voiko hakijan alkuperämaa tosiasiallisesti vaikuttaa siihen, saako hakija hakemuksensa käsiteltyä asianmukaisella tavalla yksilöllisesti ja huolellisesti. Saadun selvityksen mukaan

> säännöksen tarkoituksena on ohjata hakemus oikeaan menettelyyn eikä määritellä sitä, onko hakijalla suojelun tarve vai ei. Hakemuksen tutkimisen osalta rajamenettelyssä pätevät samat säännöt kuin normaalissakin menettelyssä.

> Hakijalle taataan myös samat oikeusturvatakeet, kuten hakemusten yksilöllinen käsittely, haavoittuvien ryhmien tilanteen huomioiminen, oikeudellisen avun saaminen, tulkkaus ja palauttamiskielto otetaan huomioon.

Nähdäkseni saatu selvitys ei ole tältä osin riittävän vakuuttavaa, koska menettelyasetusehdotuksen soveltaminen merkitsee tosiasiallisesti sitä, että hakijan suojelun tarvetta ei ole mahdollista selvittää yhtä perusteellisesti kuin normaalissa turvapaikkamenettelyssä. Oikeusturvatakeet eivät myöskään ole samat. Nähdäkseni kansalaisuus vaikuttaisi ehdotetussa sääntelyssä myös menettelyn sisältöön tavalla, joka on syrjinnän kiellon vastainen.

Oikeusturva

Ehdotetulla sääntelyllä on merkittäviä vaikutuksia oikeusturvan (PL 21 §) toteutumiseen, koska rajamenettelyssä oikeusturvatakeet olisivat merkittävästi normaalia turvapaikkamenettelyä heikommat. Nopeampi käsittely lisää riskiä siitä, että asia ei tule kunnolla selvitetyksi, ja puutteellisen tiedon pohjalta toimiminen vaarantaa hakijan oikeusturvan. Oikeusturvan heikentäminen on erityisen ongelmallista, koska se kohdistuu haavoittuvassa asemassa oleviin turvapaikanhakijoihin. Kuten perustuslakivaliokunta totesi muutettua menettelyasetusehdotusta aiemmin arvioidessaan, järjestelmän tehokkuus on tärkeä tavoite, mutta ehdotuksen kaltaisessa perus- ja ihmisoikeusherkässä sääntely-yhteydessä lainvalmistelun yksinomaisena tavoitteena ei tule olla vain käsittelyn nopeuttaminen ja tehostaminen (PeVL 15/2021 vp, s. 5; ks. myös PeVL 34/2016 vp, s. 3—4, PeVL 8/2018 vp, s. 3, PeVL 2/2021 vp, kappale 18).

Asetusehdotuksella myös rajataan muutoksenhakua, koska rajamenettelyn yhteydessä tehtyyn päätökseen voisi hakea muutosta vain ensimmäisen asteen tuomioistuimessa. Muutoksenhaun rajaaminen on omiaan vahvistamaan 20 prosentin kriteerin luomaa kierrettä, jossa tietystä maasta tulevien on yhä vaikeampi saada turvapaikkaa. Kuten valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, Suomessa hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Nähdäkseni perustuslakivaliokunnan on perusteltua yhtyä valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan valtioneuvosto edistää jatkoneuvotteluissa määrätietoisesti ratkaisua, jossa jäsenvaltioille jätettäisiin harkintavaltaa muutoksenhaun järjestämiseksi huomioiden rajamenettelylle säädetty määräaika. Aiemmin perustuslakivaliokunta suhtautui muutoksenhaun rajaamiseen kielteisesti (PeVL 15/2021 vp, s. 7).

Rajamenettelyyn soveltuisi myös huomattavan lyhyt muutoksenhakuaika. Puheenjohtajan kompromissiehdotuksen mukaan jos hakemus jätetään tutkimatta, katsotaan peruute-

tuksi tai hylätään nopeutetussa menettelyssä, valituksen tekemiselle tulisi antaa vähintään viisi päivää mutta enintään 10 päivää. Muissa tapauksissa muutoksenhaulle tulisi antaa vähintään kaksi viikkoa mutta enintään kuukausi aikaa. Nähdäkseni perustuslakivaliokunnan on perusteltua yhtyä valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan ehdotetut määräajat ovat liian lyhyitä ja muutoksenhakuajan tulee olla sellainen, että muutoksenhakuun oikeutetun voidaan arvioida tosiasiassa kykenevän sen puitteissa esimerkiksi järjestämään mahdollisen avustajan ja tulkin, sopimaan tapaamisesta näiden kanssa sekä valmistelemaan valituksen (ks. myös PeVL 15/2021 vp, s. 7).

Liikkumisvapauden rajoitus ja vapaudenmenetys

Asetusehdotus vaikuttaa merkittävästi myös liikkumisvapauden toteutumiseen, koska hakijaa ei päästetä menettelyn aikana vapaasti liikkumaan maassa vaan hänet majoitetaan hakemuksen tutkimisen ajaksi rajalle tai sen läheisyyteen. Komissio ei ole ehdottanut menettelyasetuksessa säädettäväksi, miten hakijat käytännössä pidetään rajalla tai sen läheisyydessä. Komission mukaan kyse ei ole kuitenkaan systemaattisesta säilöönotosta.

Nähdäkseni perustuslakivaliokunnan olisi tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että velvoite pysytellä vastaanottokeskuksen alueella voi tosiasiallisilta vaikutuksiltaan rinnastua vapaudenmenetykseen mm. valtioneuvoston kirjelmässä siteeratun Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa. Kompromissiesityksen mukaan menettely voisi kestää 12 viikkoa, ja neuvotteluissa on keskusteltu vielä pidemmästä 12-16 viikon kestosta.

Valtioneuvosto painottaa kirjelmässä, että säilöön ottaminen tai muiden turvaamistoimien käyttäminen edellyttää rajamenettelyn yhteydessäkin, että se on välttämätöntä tapauksen yksilöllisen arvioinnin perusteella eikä lievempiä vaihtoehtoisia keinoja voitaisi soveltaa tehokkaasti. Nähdäkseni ehdotus hakijoiden pitämisestä rajalla ei täytä perustuslain 7 §:n 3 momentin edellytyksiä säilöönoton viimesijaisuudesta ja yksilöllisestä harkinnasta.

Perustuslakivaliokunnan olisi myös syytä erikseen tuoda esille lasten säilöönottoon liittyviä valtiosääntöoikeudellisia ongelmia. Lasten säilöönoton hyväksyttävyyttä arvioitaessa on huomioitava mm. YK:n lapsen oikeuksien sopimus, jota valvovan YK:n lapsen oikeuksien komitean mukaan lapsia ei saa koskaan ottaa säilöön heidän tai heidän vanhempiensa siirtolaisasemaan liittyvistä syistä. Lapsen oikeuksien sopimuksen 37(b) artiklan mukaan lapselta ei saa riistää hänen vapauttaan laittomasti tai mielivaltaisesti. Lapsen pidättämisessä, muussa vapaudenriistossa tai vangitsemisessa tulee noudattaa lakia ja näihin toimiin on turvauduttava vasta viimeisenä ja mahdollisimman lyhytaikaisena keinona. Lapsen oikeuksien komitean mukaan kuitenkin ”mahdollisuus ottaa lapsi säilöön viimeisenä

keinona, jota saatetaan soveltaa muissa yhteyksissä kuten nuorten rikosoikeusjärjestelmässä, ei sovellu maahanmuuttomenettelyihin, koska se olisi ristiriidassa lapsen edun periaatteen ja lapselle kehitykseen taatun oikeuden kanssa."[2] EIT sallii lasten säilöönoton vasta viimesijaisena toimena, jonka käyttöönotto edellyttää mm. muiden vaihtoehtojen punnitsemista (esim. *Popov v Ranska*, nro 39472/07 ja 39474/07, 19.1.2012). Nähdäkseni nyt käsiteltävänä olevassa ehdotuksessa ei ole riittävästi punnittu muita vaihtoehtoja lasten säilöönotolle, jotta EIT:n kriteerit täyttyisivät. Valtioneuvoston kannan mukaan on tärkeää, että erityisesti lapsen kohdalla säilöönottoon turvaudutaan jatkossakin vain viimesijaisena ja välttämättömänä keinona. Kanta on perusteltu, mutta menettelyasetusehdotus ei sisällä keinoja päästä tähän lopputulokseen.

Lasten oikeudet

Ehdotettuun sääntelyyn liittyy ongelmallisia kysymyksiä lasten oikeuksien kannalta. Rajamenettelyä ei asetusehdotuksen mukaan sovelleta yksin tulleisiin alaikäisiin eikä alle 12-vuotiaisiin alaikäisiin eikä heidän perheenjäseniinsä, paitsi jos heidän voidaan katsoa olevan vaaraksi jäsenvaltion kansalliselle turvallisuudelle tai yleiselle järjestykselle, joten rajamenettelyä voitaisiin soveltaa 12-vuotiaisiin ja vanhempiin perheensä kanssa tulleisiin lapsiin ja joissain tilanteissa myös nuorempiin.

Asetusehdotuksessa ei ole perusteltu, miksi 12 vuoden ikärajaa ehdotetaan kriteeriksi sulkea perheet rajamenettelyn ulkopuolelle. 12 vuoden ikäraja vaikuttaa ongelmalliselta sen valossa, että YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 1 artiklan mukaan lapsella tarkoitetaan jokaista alle 18-vuotiasta henkilöä, ellei lapseen soveltuvien lakien mukaan täysi-ikäisyyttä saavuteta aikaisemmin. 18 vuoden ikäraja on yleisesti käytössä EU:n lainsäädännössä. Perustuslakivaliokunnan olisi tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että 12 vuoden ikärajan soveltaminen olisi ongelmallinen ratkaisu syrjinnän kiellon valossa.

Samoin perustuslakivaliokunnan olisi tärkeää tuoda esille, että ehdotukseen ei sisälly kriteeriä lapsen edun huomioimisesta harkittaessa rajamenettelyn soveltamista lapsiin. Lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artiklan mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. EU:n perusoikeuskirjan 24(2) artiklan mukaan kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Vaihtoehtoja rajamenettelylle ei kuiten-

[2] Siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksia käsittelevän komitean ja YK:n lapsen oikeuksien komitean yhteinen yleiskommentti nro 23 (2017) lasten ihmisoikeuksiin kansainvälisen siirtolaisuuden yhteydessä liittyvistä valtioiden velvollisuuksista lähtö-, kauttakulku-, kohde- ja paluumaissa, CMW/C/GC/4 – CRC/C/GC/23, kohdat 5-13.

kaan ole pohdittu sen kannalta, missä määrin eri vaihtoehdot ovat lapsen oikeuksien mukaisia ja miten ne toteuttavat lapsen etua.[3] LOS 3 artiklan mukaan lapsen etu tulisi asettaa perusteeksi harkittaessa rajamenettelyn soveltamista lapsiin.

Rajamenettelyn soveltaminen lapsiin on ongelmallista myös lapsen oikeuksien sopimuksen 22 artiklan valossa, jonka mukaan sopimusvaltiot ryhtyvät tarpeellisiin toimiin taatakseen, että lapsi, joka yksin tai yhdessä vanhempiensa tai kenen tahansa muun henkilön kanssa anoo pakolaisen asemaa tai jota pidetään pakolaisena soveltuvien kansainvälisen tai kansallisen oikeuden ja menettelytapojen mukaan, saa asianmukaista suojelua ja humanitaarista apua voidakseen nauttia kyseisessä yleissopimuksessa ja muissa sellaisissa kansainvälisissä ihmisoikeuksia ja humanitaarista oikeutta koskevissa asiakirjoissa tunnustettuja oikeuksia, joiden osapuolia kyseiset valtiot ovat (PeVL 15/2021 vp, s. 8; ks. myös PeVL 18/2018 vp, s. 3, PeVL 24/2016 vp, s. 6).

Haavoittuvassa asemassa olevien tunnistaminen

Lasten lisäksi ehdotettu sääntely on ongelmallista myös muiden haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeuksien kannalta. Asetusehdotus mahdollistaa rajamenettelyn soveltamisen pääsääntöisesti myös haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin (paitsi yksin tulleisiin lapsiin ja alle 12-vuotiaiden lasten perheisiin, kuten edellä kuvattiin). Menettelyasetusehdotuksen 41(9) artiklassa säädetään tilanteista, joihin rajamenettelyä ei saa soveltaa. Rajamenettelyä ei saa soveltaa, jos mm. tarvittavaa tukea ei voida antaa hakijoille, joilla on erityisiä menettelyllisiä tarpeita, tai lääketieteellisten syiden vuoksi.

Rajamenettelyyn liittyy ongelmia haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden tunnistamisen kannalta. Kuten valtioneuvoston kirjelmässä kuvataan, EU:n turvapaikkajärjestelmän uudistamisessa on tärkeää varmistaa kansainvälisen oikeuden velvoitteita noudattaen, että suojelua tarjotaan nopeasti sitä tarvitseville ja erityistä huomiota kiinnitetään kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin. Asetusehdotus ei kuitenkaan tue rajaviranomaisten edellytyksiä tunnistaa haavoittuvassa asemassa olevat. Käytännössä menettelyasetusehdotus asettaisi suuren vastuun rajatarkastusviranomaisille, joiden pitäisi pystyä selvittämään nopeasti ja luotettavasti, sovelletaanko hakijoihin rajamenettelyä vai ei. Asetusehdotus jättää epäselväksi, miten tämä käytännössä tapahtuisi. Esityksessä ei ole huomioitu myöskään rajatarkastusviranomaisten koulutustarvetta, jotta viranomaiset pystyisivät tekemään osuvia arvioita hakijan tilanteesta. Pidän palautuskiellon kannalta ongelmallisena, että rajamenettely asettaa hakijalle huomattavan vastuun kertoa omasta tilanteestaan. Hakijan aluksi kertoman ja viranomaisten havaitseman perusteella määräytyy,

[3] Ks. esim. YK:n lapsen oikeuksien komitea, Yleiskommentti nro 14 (2013) lapsen oikeudesta saada etunsa otetuksi ensisijaisesti huomioon (3 artikla, 1 kohta), 29.5.2013, CRC/C/GC/14.

kuinka perusteellisesti hakijan oikeus saada kansainvälistä suojelua selvitetään. Nähdäkseni on kuitenkin vaarana, että rajamenettelyn soveltamisen lopettamista puoltavat seikat eivät rajamenettelyssä tule esille, mikä saattaa vaarantaa palautuskiellon toteutumisen.

Lopuksi: palautuskiellon toteutuminen

Nähdäkseni perustuslakivaliokunnan olisi tärkeää kiinnittää erityistä huomiota PL 9.4 §:n palautuskieltoon, jonka toteutumiseen kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelyllä on aina potentiaalista vaikutusta. Rajamenettelyn pakollisuus, 20 prosentin kriteeri, oikeusturvan heikentäminen ja vaikeudet haavoittuvassa asemassa olevien tunnistamisessa johtavat kokonaisuutena siihen, että palautuskiellon toteutuminen saattaa vaarantua.

Helsingissä 28. marraskuuta 2022

Milka Sormunen, OTT, tutkijatohtori
Erik Castrén -instituutti, Helsingin yliopisto